

prima instanță: Judecătoria Centru, mun. Chișinău
Judecător: G. Manoli
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: L. Bulgac, G. Dașchevici, D. Manole

dosarul nr. 2rac-5/18

DECIZIE

14 februarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Svetlana Filincova
Ion Druță
Nina Vascan
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Întreprinderea cu Capital Străin „Bisello” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Butnaru Vlad,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea cu Capital Străin „Bisello” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Elia” cu privire la rezilierea contractului de prestări servicii, încasarea sumei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Elia”, a fost casată hotărârea Judecătoria Centru, mun. Chișinău din 8 august 2016 și a fost emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca tardivă,

c o n s t a t ă :

La 11 martie 2016, ÎCS „Bisello” SRL a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Elia” cu privire la rezilierea contractului de prestări servicii, încasarea sumei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamanta indicat că la 11 martie 2010 a încheiat cu SRL „Elia” contractul de prestări servicii nr. 1, în baza căruia pârâtul în calitate de prestator, s-a obligat să efectueze pe riscul său lucrări de racordare la rețelele tehnice pe str. Colina Pușkin 23/3.

A comunicat că, pentru efectuarea lucrărilor indicate în contract, reclamantul a achitat pârâtului la 12 martie 2010 în avans suma de 10 000 euro, echivalentul conform cursului oficial valabil la data executării obligației de plată, cu suma de 172 700 lei.

A mai invocat reclamanta că deoarece pârâtul nu a executat o perioadă îndelungată prevederile contractului de prestări servicii, prin notificarea din 17 decembrie 2013 a solicitat acestuia rezilierea contractului de prestări servicii cu restituirea integrală a sumelor achitate, acordându-i un termen de 14 zile din momentul recepționării notificării expediate, însă pârâtul nu a întreprins nici o acțiune în vederea achitării sumei solicitate.

A menționat că și la 24 februarie 2016 a expediat în mod repetat în adresa pârâtului o reclamație privind rezilierea contractului de prestări servicii, prin care a solicitat încasarea sumei de 10 000 euro și a dobânzii de întârziere în termen de 3 zile.

A solicitat reclamanta rezilierea contractului de prestări servicii nr. 1 din 11 martie 2010, încheiat între ÎCS „Bisello” SRL și SRL „Elia”, cu încasarea din contul SRL „Elia” în beneficiul ÎCS „Bisello” SRL a sumei de 10 000 euro cu titlu de prestație contractuală și a sumei de 4 231,52 euro cu titlu de dobândă de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 8 august 2016 a fost admisă acțiunea, fiind reziliat contractul de prestări servicii nr. 1 din 11 martie 2010, încheiat între ÎCS „Bisello” SRL și SRL „Elia”. S-a încasat de la SRL „Elia” în beneficiul ÎCS „Bisello” SRL suma de 10 000 euro cu titlu de prestație contractuală și suma de 4 231,58 euro cu titlu de dobândă de întârziere, plata urmând a fi efectuată conform cursului oficial al leului moldovenesc valabil la data executării obligației de plată. S-a încasat de la SRL „Elia” în beneficiul ÎCS „Bisello” SRL taxa de stat în mărime de 9 336 lei, achitată la depunerea cererii de chemare în judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017 a fost admis apelul declarat de SRL „Elia”, casată hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 8 august 2016 și a fost emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă ca tardivă.

La 9 octombrie 2017 ÎCS „Bisello” SRL, reprezentată de avocatul Butnaru Vlad a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii instanței de fond.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel a interpretat eronat instituția termenului de prescripție.

A afirmat că prin reclamațiile din 17 decembrie 2013 și din 26 februarie 2016 expediate pârâtului, reclamanta a solicitat restituirea integrală a sumei achitate conform contractului, deoarece nu au fost prestate serviciile de către SRL „Elia”.

A specificat că ÎCS „Bisello” SRL este îndreptățită să solicite rezilierea contractului de prestări servicii și restituirea mijloacelor bănești achitate, dat fiind faptul că SRL „Elia” nu a fost proprietar al rețelelor de apeduct din str. Colina Pușkin 23/3, mun. Chișinău, îmbogățindu-se fără justă cauză din contul ÎCS „Bisello” SRL.

A reiterat că contractul dintre părți a produs efecte juridice până la 12 martie 2013 și astfel a fost în drept să depună prezenta cerere de chemare în judecată la 12 martie 2016.

Și-a întemeiat cerințele în baza prevederilor art. art. 572 alin. (2), 602 alin. (1), 733, 738 alin. (1), 747 alin. (1), 748 alin. (2), (4) Cod civil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

După cum rezultă din actele cauzei, copia deciziei instanței de apel din 15 iunie 2017 a fost expediată pentru cunoștință în adresa părților, inclusiv și în adresa recurentei ÎCS „Bisello” SRL, la data de 10 octombrie 2017, fapt ce se confirmă prin copia scrisorii de însoțire nr. 14855 (f. d. 129), însă date cu privire la recepționarea acesteia nu se atestă.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 9 octombrie 2017, în termen.

La data de 14 noiembrie 2017, în adresa intimă SRL „Elia”. a fost expediată copia recursului declarat de către ÎCS „Bisello” SRL, reprezentată de avocatul Butnaru Vlad cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Însă, intimata nu și-a exercitat dreptul procedural și nu a depus referință în termenul stabilit de lege.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 decembrie 2017, recursul declarat de către ÎCS „Bisello” SRL, reprezentată de avocatul Butnaru Vlad, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum denotă actele cauzei, la 11 martie 2010 ÎCS „Bisello” SRL a încheiat cu SRL „Elia” contractul de prestări servicii nr. 1, prin care SRL „Elia”, în calitate de prestator, s-a obligat să efectueze pe riscul său lucrări de conectare la rețelele tehnice pe str. Colina Pușkin 23/3, mun. Chișinău (f. d. 7).

La 12 martie 2010 ÎCS „Bisello” SRL a achitat SRL „Elia” suma de 172 700 lei, echivalentul a 10 000 euro, ce constituia valoarea contractului indicat, fapt confirmat prin ordinul de plată nr. 1 din 12 martie 2010 (f. d. 9).

Prin notificarea din 17 decembrie 2013, ÎCS „Bisello” SRL a informat SRL „Elia” despre rezilierea contractului nr. 1 din 11 martie 2010 și a solicitat restituirea integrală a sumelor achitate în termen de 14 zile, drept motiv fiind invocat faptul că pârâtul nu și-a onorat obligațiunile contractuale (f. d. 11-13).

La 24 februarie 2016 ÎCS „Bisello” SRL a remis în adresa apelantului o reclamație, prin care a solicitat restituirea în termen de 3 zile a sumei de 10 000 euro și a dobânzii de întârziere aferente (f. d. 14-16).

Astfel, ÎCS „Bisello” SRL înaintând cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Elia” a solicitat rezilierea contractului de prestări servicii nr. 1 din 11 martie 2010, încheiat între ÎCS „Bisello” SRL și SRL „Elia”, cu încasarea din contul SRL „Elia” în beneficiul SRL „Bisello” a sumei de 10 000 euro cu titlu de prestație contractuală, a sumei de 4 231,52 euro cu titlu de dobândă de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și admiterii acesteia.

Judecând apelul declarat de către SRL „Elia” instanța de apel a admis apelul, a casat hotărârea instanței de fond și a emis o nouă hotărâre prin care a respins acțiunea ca fiind tardivă.

În susținerea soluției date instanța de apel, a reținut că potrivit notificării din 17 decembrie 2013, ÎCS „Bisello” SRL a cunoscut despre existența temeiului de reziliere invocat față de SRL „Elia” din data de 22 iunie 2010, dată la care pe numele său au fost eliberate condițiile tehnice.

În acest context, instanța de apel a subliniat că termenul de prescripție a început a curge anume din 22 iunie 2010, și respectiv a expirat la 22 iunie 2013, în timp ce acțiunea a fost înaintată la 11 martie 2016, sau cu 933 de zile după expirarea termenului de prescripție.

Totodată, instanța de apel a reiterat că, în temeiul art. 737 Cod civil, declarația despre reziliere urma a fi efectuată de ÎCS „Bisello” SRL într-un termen rezonabil de la data indicată mai sus și respectiv, acesta era îndreptățit să adreseze instanței de judecată cerința referitoare la rezilierea contractului și respectiv, la restituirea sumei achitate în baza contractului cu respectarea termenului de prescripție, cerință ce nu a fost respectată în speță.

În consecință, instanța de apel a menționat că termenul de prescripție la caz nu poate fi calculat din data remiterii notificării din 17 decembrie 2013 sau din data remiterii reclamației din 24 februarie 2016, deoarece cerința de rambursare a sumei achitate de reclamantă în baza contractului din 11 martie 2010 reiese anume din cerința de reziliere, ce urma a fi operată în modul indicat mai sus și astfel, deoarece art. 283 Cod civil statuează că o dată cu dreptul principal, se prescrie și dreptul la prestațiile suplimentare legate de dreptul principal, chiar și atunci când termenul de prescripție special pentru acest drept nu a început să curgă.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) CPC, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor pricinii, referindu-se doar la susținerile intimatului și probelor prezentate de ultimul, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În conformitate cu art. 709 alin. (1) Cod civil, dacă una din părți nu execută sau execută în mod necorespunzător o prestație scadentă decurgând dintr-un contract sinalagmatic, cealaltă parte poate, după expirarea fără rezultat a unui termen rezonabil pe care l-a stabilit pentru prestație sau remediere, să rezoluționeze contractul dacă debitorul trebuia să-și dea seama, în baza termenului de grație, de iminența rezoluțiunii. În cazul în care nu a fost stabilit un termen sau termenul este necorespunzător de scurt, se consideră ca stabilit un termen rezonabil.

Potrivit art. 737 alin. (2) Cod civil, dacă prestația este oferită cu întârziere sau nu corespunde în alt fel prevederilor contractului, creditorul pierde dreptul de rezoluțiune dacă nu notifică cealaltă parte într-un termen rezonabil de la data la care a aflat sau trebuia să afle despre oferta sau executarea necorespunzătoare.

Astfel, se reține că partea a căror drepturi au fost încălcate trebuie să-și exercite dreptul de rezoluțiune într-un termen rezonabil de la data la care a aflat despre faptul că cealaltă parte oferă prestația după data la care prestația era datorată sau de la data la care a aflat despre faptul că executarea nu corespunde în alt mod prevederilor legale.

În corespundere cu art. 748 alin. (1) Cod civil, dacă motivul rezilierii constă în neexecutarea unei obligații contractuale, rezilierea este admisibilă numai la expirarea fără rezultat a unui termen de remediere (termen de grație) sau după o somație rămasă fără efect, iar dispozițiile art. 709–711 se aplică în modul corespunzător.

Respectiv, la caz, instanța de recurs menționează că reclamanta și-a exercitat în termen dreptul său la rezilierea contractului prin expedierea notificărilor în adresa SRL „Elia” la 17 decembrie 2013 și la 26 februarie 2016, prin care a solicitat acesteia în mod expres rezilierea contractului de prestări servicii cu restituirea integrală a sumelor achitate (f. d. 11 – 16).

În acest sens, se va remarca că unul din argumentele, asupra cărui a insistat reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, avocatul Butnaru Vlad pe parcursul judecării cauzei în instanța de apel este faptul că în speță se solicită rezilierea unui contract de

prestări servicii cu executare succesivă și nu a fost omis termenul legal de adresare în instanța de judecată.

Instanța de apel, însă, fără a intra în esența acestui argument și fără a supune verificării argumentul dat în raport cu prevederile legale sub imperiul căror urmează a fi judecat prezentul litigiu a constatat că cererea reclamantului urmează a fi respinsă din motiv că acțiunea este tardivă.

Reieșind din specificul acțiunii deduse judecării, precum și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor, alături de cele constatate, era indispensabil de a examina cauza în fond și de a verifica cerințele formulate prin prisma particularităților instituite de Codul civil.

Instanța de recurs conchide că instanța de apel, reieșind din natura juridică a litigiului, urma să verifice momentul din care începe să curgă termenul de prescripție pentru adresare în instanța de judecată.

În speță, reclamanta solicită rezilierea contractului de prestări servicii nr. 1 din 11 martie 2010 încheiat între ÎCS „Bisello” SRL și SRL „Elia”, în baza căruia pârâtul în calitate de prestator, s-a obligat să efectueze pe riscul său lucrări de racordare la rețelele tehnice pe str. Colina Pușkin 23/3.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează că instanța de apel nu a supus aprecierii clauzele contractului rezilierea căruia se solicită, or potrivit capitolului 6 a contractului de prestări servicii nr. 1 din 11 martie 2010 – termenul contractului și alte condiții, și anume în pct. 6.1 este indicat expres: „contractul intră în vigoare din momentul primirii surselor bănești pe contul de decontare a prestatorului și este valabil timp de 3 ani și se prelungește tacit în lipsa pretențiilor ambelor părți”.

În acest context, urmează a fi menționat faptul că din prevederile contractului de prestări servicii nr. 1 din 11 martie 2010 reiese în mod cert și incontestabil că termenul de valabilitate a acestuia este de 3 ani din momentul achitării sumei de către ÎCS „Bisello” SRL pe contul prestatorului, SRL „Elia”.

Astfel, pentru efectuarea lucrărilor ce constituie obiectul contractului de prestări servicii nr. 1 din 11 martie 2010, reclamanta a achitat suma integrală de 10 000 euro la data de 12 martie 2010, fapt ce se confirmă prin copia ordinului de plată nr. 1, anexat la materialele cauzei (f. d. 9), iar termenului contractului fiind de 3 ani, rezultă că acesta expiră la data de 12 martie 2013.

Conform art. 267 alin. (1) Codul civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Norma de drept citată reglementează în mod expres durata termenului de prescripție pentru restabilirea unui drept încălcat, în interiorul căruia persoana interesată poate solicita instanței de judecată satisfacerea pretențiilor sale.

Sub acest aspect urmează a fi menționat faptul că concluzia instanței de apel cu privire la faptul că termenul de prescripție a început a curge de la data de 22 iunie 2010, când pe numele ÎCS „Bisello” SRL au fost eliberate condițiile tehnice, este eronată, deoarece reieșind din prevederile art. 272 alin. (1) Cod civil, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune.

Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Totodată instanța de recurs menționează că în obligațiile cu indicarea termenului de executare a obligației, termenul de prescripție începe să curgă la survenirea acestui termen, dacă executarea din partea debitorului nu a urmat.

Respectiv, în speță, dreptul la acțiune pentru ÎCS „Bisello” SRL s-a născut la data când expirat termenul contractului de prestări servicii nr. 1 din 11 martie 2010, adică la data de 12 martie 2013.

Prin urmare, ÎCS „Bisello” SRL a fost în drept să depună acțiune în instanța de judecată în termen de 3 ani din data nașterii dreptului la acțiune, adică până la data de 12 martie 2016. Iar, prezenta cerere de chemare în judecată a fost depusă la 11 martie 2016, în interiorul termenului de prescripție.

Astfel aceste circumstanțe au rămas fără o apreciere adecvată de către instanțele de judecată, deși urmau a fi verificate și analizate minuțios întru soluționarea corectă a litigiului.

În circumstanțele enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel eronat a respins acțiunea ÎCS „Bisello” SRL, ca fiind depusă tardiv.

Ca consecință, această circumstanță este apreciată de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție drept o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs. Or, instanța de apel nu s-a expus asupra fondului cauzei.

În aceste circumstanțe se atestă că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material cu privire la momentul curgerii termenului de prescripție pentru adresare cu cerere de chemare în judecată și luând în considerare că cauza a fost examinată în ordine de apel doar prin aspectul tardivității acțiunii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a trimite pricina la rejudecare în vederea examinării fondului pricinii.

Ca urmare, în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În contextul dat, instanța de recurs reține că cele descrise cert indică la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale.

În speță, prezintă relevanță și faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care, este diferită de la caz la caz.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Distinct de cele mai sus arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite recursul declarat de către Întreprinderea cu Capital Străin „Bisello” Societate cu Răspundere Limitată, reprezentată de avocatul Butnaru Vlad.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 15 iunie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea cu Capital Străin „Bisello” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Elia” cu privire la rezilierea contractului de prestări servicii, încasarea sumei, a dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Svetlana Filincova

Ion Druță

Nina Vascan

Tamara Chișca-Doneva